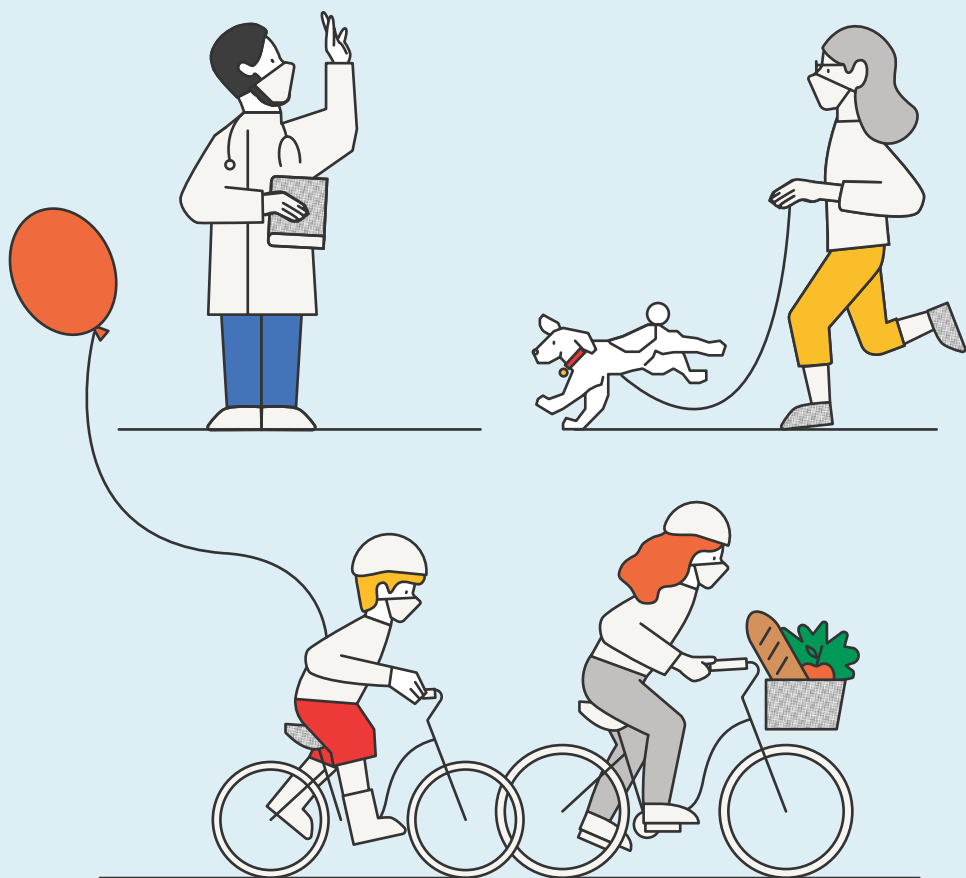

La salut a Barcelona 2020

CSB Consorci Sanitari
de Barcelona

Lectura Fàcil

AB Agència
de Salut Pública

La Salut a Barcelona 2020

© 2021 AGÈNCIA DE SALUT PÚBLICA DE BARCELONA.
TOTS ELS DRETS RESERVATS. NO ES PERMET LA REPRODUCCIÓ
TOTAL NI PARCIAL DE LES IMATGES O TEXTOS D'AQUESTA
PUBLICACIÓ SENSE AUTORITZACIÓ PRÈVIA.

"LA SALUT A BARCELONA 2020. LECTURA FÀCIL."
AQUESTA PUBLICACIÓ ESTÀ SOTA UNA L·LICÈNCIA CREATIVE
COMMONS. RECONeixEMENT - NO COMERCIAL - NO DERIVADES
(BY-NC-ND) [HTTPS://CREATIVECOMMONS.ORG/](https://creativecommons.org/)

B 4507-2022

Presentació	10
Què és La salut a Barcelona 2020?	
Per què es fa aquest informe?	
A qui s'adreça?	
Quina informació hi trobaràs?	
La COVID-19 a Barcelona	12
La incidència de la COVID-19 a Barcelona	
Les persones hospitalitzades	
Les desigualtats socials durant la pandèmia	
Tres àmbits d'especial impacte	16
Les residències de gent gran	
El treball	
Les escoles	
Més enllà de la vigilància!	18
La vacunació	
La comunicació	
Les accions destacades	22
Les residències	
El treball	
Les escoles	
La salut comunitària	
La salut ambiental	
L'aigua de consum humà	
L'acollida per a persones sense llar	

Com és l'entorn físic?	26
La qualitat de l'aire	
El soroll	
La mobilitat	
La seguretat dels aliments	
Les plagues	
L'habitatge	
Com és l'entorn social i econòmic?	32
El treball	
L'habitatge	
Quin és l'estat de salut de la població?	36
Les malalties cròniques	
La salut mental	
El consum de drogues	
La violència de gènere	
La salut sexual i reproductiva	
La salut sexual: Infeccions de Transmissió Sexual (ITS)	
VIH i SIDA a Barcelona	
La salut laboral	
La mortalitat	
Algunes dades destacades	44

La salut a Barcelona 2020

Aquest resum l'han elaborat l'Associació Lectura Fàcil i l'Agència de Salut Pública de Barcelona. S'ha treballat sota el principi de democràcia lectora ("tothom ha de tenir accés a la informació per poder participar de forma activa i responsable en la societat") i amb les recomanacions d'alfabetització en salut ("capacitat per obtenir i comprendre la informació de salut, i per utilitzar-la a fi de prendre decisions responsables").

La Salut a Barcelona 2020

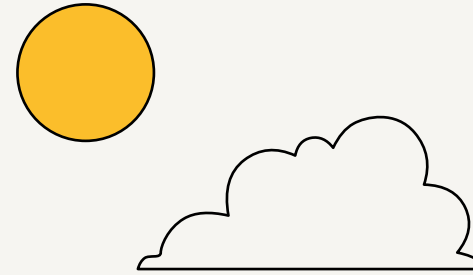
Presentació

La COVID-19 ha representat una crisi que ha afectat tots els àmbits de la societat arreu del món.

A Barcelona, l'epidèmia es va detectar a finals de febrer de 2020.

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) la va declarar com a pandèmia l'11 de març.

L'informe d'enguany presenta les dades rellevants de la incidència de la malaltia a Barcelona.

Què és La salut a Barcelona 2020?

És un informe que ens presenta les dades més rellevants de la salut de la població de Barcelona l'any 2020 i com han evolucionat en els últims anys.

Aquest any, l'informe ofereix les dades principals que ajuden a entendre què ha suposat la pandèmia a la ciutat.

El document que teniu a les mans és un resum en Lectura Fàcil d'aquest informe.

Per què es fa aquest informe?

L'Agència de Salut Pública de Barcelona, que té encomanades les funcions de salut pública de la ciutat, fa l'informe cada any.

El seu objectiu és conèixer l'estat de la salut de la població i proposar actuacions prioritàries per millorar-la.

A qui s'adreça?

A la població de Barcelona, als professionals, als serveis i a les entitats que promouen la salut a la ciutat.

Quina informació hi trobaràs?

Aquest any, l'informe presenta l'impacte de la pandèmia de COVID-19 en la salut de la població de Barcelona, al llarg del 2020.

L'Informe descriu el seu efecte a la ciutat, amb una atenció especial als entorns on la malaltia ha tingut un impacte més fort, com les residències de gent gran.

L'informe també presenta l'impacte de la pandèmia en els principals factors que afecten la salut de la població, com l'habitatge, la qualitat de l'aire o la salut mental, i les desigualtats socials en la incidència de la COVID-19.

La COVID-19 a Barcelona

La incidència de la COVID-19 a Barcelona

Des del principi de la pandèmia fins al 5 d'octubre de 2021, a Barcelona, s'han infectat prop de 203.000 persones. D'aquestes, 6.200 vivien o treballaven en residències de gent gran i han mort prop de 5.500 persones més de les que s'esperaven tenint en compte les estadístiques dels últims anys.

Entre febrer de 2020 i setembre de 2021 hi ha hagut 5 onades de la malaltia, cadascuna amb característiques diferents. La primera onada va ser la més greu i va afectar sobretot les persones grans.

A la segona, tercera i quarta onada la majoria de població infectada tenia entre 25 a 54 anys.

La cinquena onada va afectar sobretot la població jove, que encara no estava vacunada.

Les persones hospitalitzades

El nombre de persones hospitalitzades a causa de la COVID-19 ha variat molt segons el moment de la pandèmia. Així, durant la primera onada, 40 de cada 100 persones malaltes van ingressar a l'hospital, mentre que durant la segona onada van ser 2 de cada 100 persones.

El percentatge d'homes hospitalitzats va ser superior al de dones totes les onades.

El nombre de persones hospitalitzades va representar una minoria de les persones malaltes

La proporció de persones hospitalitzades ha estat més alta en els districtes de renda més baixa.

A les tres primeres onades, la letalitat dels casos hospitalitzats va estar al voltant del 20%, és a dir, de cada 100 persones hospitalitzades, 20 en morien. Mentre que a les següents onades, la letalitat va disminuir a 10 de cada 100.

Les desigualtats socials durant la pandèmia

L'epidèmia ha afectat més les persones amb ingressos més baixos a causa de les seves condicions de vida, com ara, habitatges més petits i menys possibilitat de teletreballar.

Els barris de Nou Barris, Horta i La Marina ha tingut una incidència més alta de casos positius.

Tres àmbits d'especial impacte

Les residències de gent gran

Des de l'inici de la pandèmia fins al 31 de maig de 2021, hi ha hagut 5.642 casos de COVID-19 a les residències de gent gran de la ciutat. 7 de cada 10 casos, eren dones d'una mitjana de 84 anys.

El nombre de morts ha estat de 948, la majoria durant la primera onada. Només es consideren defuncions per COVID-19 les que tenen lloc fins a 30 dies després d'un diagnòstic positiu de la malaltia.

El treball

Entre juliol de 2020 i maig de 2021, s'han notificat al Servei de Salut i Treball de l'ASPB prop de 8.000 casos positius en persones que van treballar presencialment.

Els sectors més afectats són el sanitari, serveis socials, comerç i reparacions de vehicles.

Les escoles

Des de l'inici de la pandèmia fins al 31 de maig de 2021, hi ha hagut prop de 21.000 casos de COVID-19 en persones en edat d'escolarització a la ciutat de Barcelona.

Un factor clau en la gestió de la pandèmia ha estat la preservació del dret a l'educació, tot prevenint i controlant la infecció en l'àmbit escolar.

Més enllà de la vigilància!

La pandèmia de COVID-19 ha suposat un repte a tots els nivells. Més enllà de la vigilància epidemiològica, els serveis de salut pública han adaptat les seves funcions a donar resposta a l'impacte de la pandèmia a molts diferents nivells

La vacunació

La campanya de vacunació contra el SARS-CoV-2 a Catalunya va començar el 27 de desembre del 2020.

A Barcelona, els habitants dels barris amb menys ingressos van trigar més temps a vacunar-se. Entre els motius destaquen les barreres digitals, lingüístiques i culturals.

En els barris menys vacunats, es van obrir punts de suport per programar cites i, més endavant, espais de vacunació sense cita.

La comunicació

A més de nous canals de comunicació interns, l'ASPB ha informat la ciutadania de manera divulgativa, accessible i adaptada, a través d'un lloc web de dades interactives i un informe diari.

Les accions destacades

Abordatge de la COVID-19 a les residències

Control de la COVID-19 en l'àmbit laboral

Gestió de la COVID-19 a les escoles

Salut comunitària

Salut ambiental i COVID-19

Aigua de consum humà i COVID-19

Acollida temporal per a persones sense llar amb addiccions

A continuació mostrem algunes accions destacades de l'ASPB per protegir la salut de la població durant la pandèmia.

Les residències

Des del començament de la pandèmia es van definir els referents de l'ASPB per a totes les residències de la ciutat, que tenien com a funció donar les directrius per a la prevenció i el control de la COVID-19.

Al març de 2020 es va crear l'Oficina de residències (OFRES), es van elaborar els primers plans de contingència, es va elaborar un protocol per a l'abordatge intersectorial dels brots a les residències fruit de la col·laboració entre l'ASPB, les residències, l'atenció primària i l'OFRES.

Des de març a juny de 2021, l'ASPB ha realitzat 173 visites presencials per avaluar les mesures adoptades per prevenir i controlar la COVID.

El treball

L'ASPB ha centrat les seves accions a identificar casos de COVID-19 en persones treballadores, fer el seguiment dels contactes estrets i assessorar les empreses per complir les mesures de prevenció.

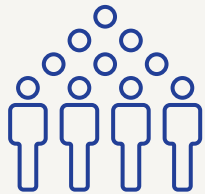
Les escoles

S'han ofert diverses formacions per a professionals dels centres educatius sobre el protocol d'actuació COVID-19 i les recomanacions de seguretat i higiene. Durant el curs 2020-21 tots els centres educatius de Barcelona han tingut una referent d'infermeria del Servei de Salut Comunitària per consultar dubtes sobre el protocol o com gestionar els casos. També s'han format uns 14.000 monitors i monitores dins la campanya "Estiu amb Lleure 2020".

La salut comunitària

Malgrat la pandèmia, el programa “Barcelona Salut als barris” s’ha mantingut amb 172 accions per millorar les condicions de vida de la població i reduir les desigualtats en salut en els barris més desafavorits.

- **A les escoles** 7.229 nois i noies han participat en els programes per promoure la salut i prevenir situacions de risc.
- **Amb famílies** 72 famílies han participat en el programa d’habilitats familiars.
- **Amb joves i infants** 921 joves i infants han participat en programes de lleure saludable i de salut afectiva i sexual.
- **Adults** 311 persones han participat en intervencions per millorar la seva qualitat de vida, física i mental.
- **Amb gent gran** 1.200 persones grans s’han beneficiat dels programes d’activitat física, memòria i salut.

L’any 2020 en l’activitat comunitària realitzada per l’ASPB es va centrar en la prevenció i protecció davant de la COVID-19.

La salut ambiental

L’ASPB ha editat guies amb informació i recomanacions per resoldre dubtes i consultes sobre com adaptar les activitats de risc ambiental a la situació sanitària excepcional.

L’aigua de consum humà

Es va determinar que no hi havia risc de transmissió de la COVID-19 a través del consum o del contacte amb l’aigua de consum.

Les primeres setmanes de la pandèmia es va analitzar l’aigua superficial del riu Llobregat en el punt on es capta per a potabilitzar-la.

Durant la pandèmia, les fonts públiques de la ciutat s’han mantingut obertes per garantir l’accés d’aigua de consum a tota la ciutadania.

L’acollida per a persones sense llar

Durant la pandèmia s’ha habilitat un espai per allotjar i atendre persones que consumeixen drogues i no tenen una llar. El centre, que es manté en funcionament, té una capacitat per a 70 persones. Durant el 2020 ha acollit 134 persones.

L'entorn físic durant la COVID-19

La qualitat de l'aire

A Barcelona hi ha 11 estacions que mesuren la contaminació de l'aire dins la ciutat.

Les dades de 2020 indiquen una millora de la qualitat de l'aire sense precedents. L'explicació és la forta reducció de la mobilitat i del trànsit durant les diferents fases de confinament per la COVID-19.

Les emissions de diòxid de nitrogen han baixat respecte als anys anteriors i es mantenen per sota de les recomanacions de l'OMS, l'Organització Mundial de la Salut.

Les emissions de partícules en suspensió a l'aire (pols, cendra, sutge) també s'han reduït, però no tant, tot i que els nivells es mantenen per sota dels anys anteriors.

El districte de l'Eixample és on més s'ha reduït el diòxid de nitrogen durant el 2020.

La millora de la qualitat de l'aire té beneficis en la salut de la població de Barcelona. Si es reduís la contaminació de l'aire als nivells de 2020, es podrien evitar cada any unes 600 morts naturals, uns 300 casos nous d'asma infantil i 50 casos de càncer de pulmó.

El soroll

El soroll ambiental, de vehicles i d'oci nocturn, ha disminuït de manera significativa per les restriccions de la pandèmia. Però encara se superen els nivells recomanats per l'OMS.

L'exposició continuada al soroll afecta la salut i la qualitat de vida, sobretot en persones amb malalties del cor i trastorns del son. També afecta els infants amb problemes del desenvolupament cognitiu.

La mobilitat

El nombre de desplaçaments a la ciutat s'ha mantingut reduït durant tot el 2020, i com a conseqüència també hi ha hagut menys accidents de trànsit.

A Barcelona hi ha hagut 5.717 accidents de trànsit que han causat 7.068 persones ferides lleus, 141 ferides greus i 14 mortes. Aquestes dades representen una reducció molt important de persones lesionades o mortes respecte anys anteriors.

Han augmentat els desplaçaments en bicicleta, a peu i en vehicle privat (cotxe i moto), i s'ha reduït l'ús del transport públic.

Per garantir els desplaçaments a peu segurs i la distància de seguretat entre les persones, s'han tallat carrers de manera permanent, durant el cap de setmana i s'han ampliat voreres.

S'han creat 21 km de carrils bici temporals, que es convertiran en permanents.

Més de la meitat de les persones lesionades anaven en motocicleta o ciclomotor. Han augmentat els ciclistes lesionats.

La seguretat dels aliments

La pandèmia ha reduït les activitats alimentàries de restaurants, menjadors escolars, residències de gent gran, etc. Com a conseqüència, els controls en establiments que produeixen i venen aliments s'han reduït a la meitat respecte a l'any anterior.

Amb aquests controls es comprova que es compleixen les condicions sanitàries fixades per llei. La restauració social (servei de menjar a escoles, hospitals, residències...) és el sector que menys deficiències greus presenta.

Les plagues

Els efectes del confinament han tingut un efecte positiu per a la plaga del mosquit tigre. La limitació de viatjar ha fet que no arribin persones malaltes de zones on el dengue, el zika o el chikungunya són malalties endèmiques, i, per tant, no hi ha hagut casos al nostre territori.

L'habitatge

L'espai disponible per persona a l'habitatge pot repercutir sobre la seva salut física i mental.

A causa de la pandèmia, durant el 2020 les persones han passat molt temps a casa. Per a unes persones, l'habitatge és un espai segur que les protegeix del virus, mentre que per a altres suposa un risc per a la salut perquè no compleix unes condicions mínimes.

De cada 100 habitatges, 14 no tenen cap sortida a l'exterior, com ara terrasses, balcons, terrat o jardí comunitari. Aquesta falta d'accés a un espai exterior durant el confinament ha comportat un major patiment psicològic.

Les llars formades per una o més persones d'origen estranger tenen menys espai per persona que les llars de persones autòctones.

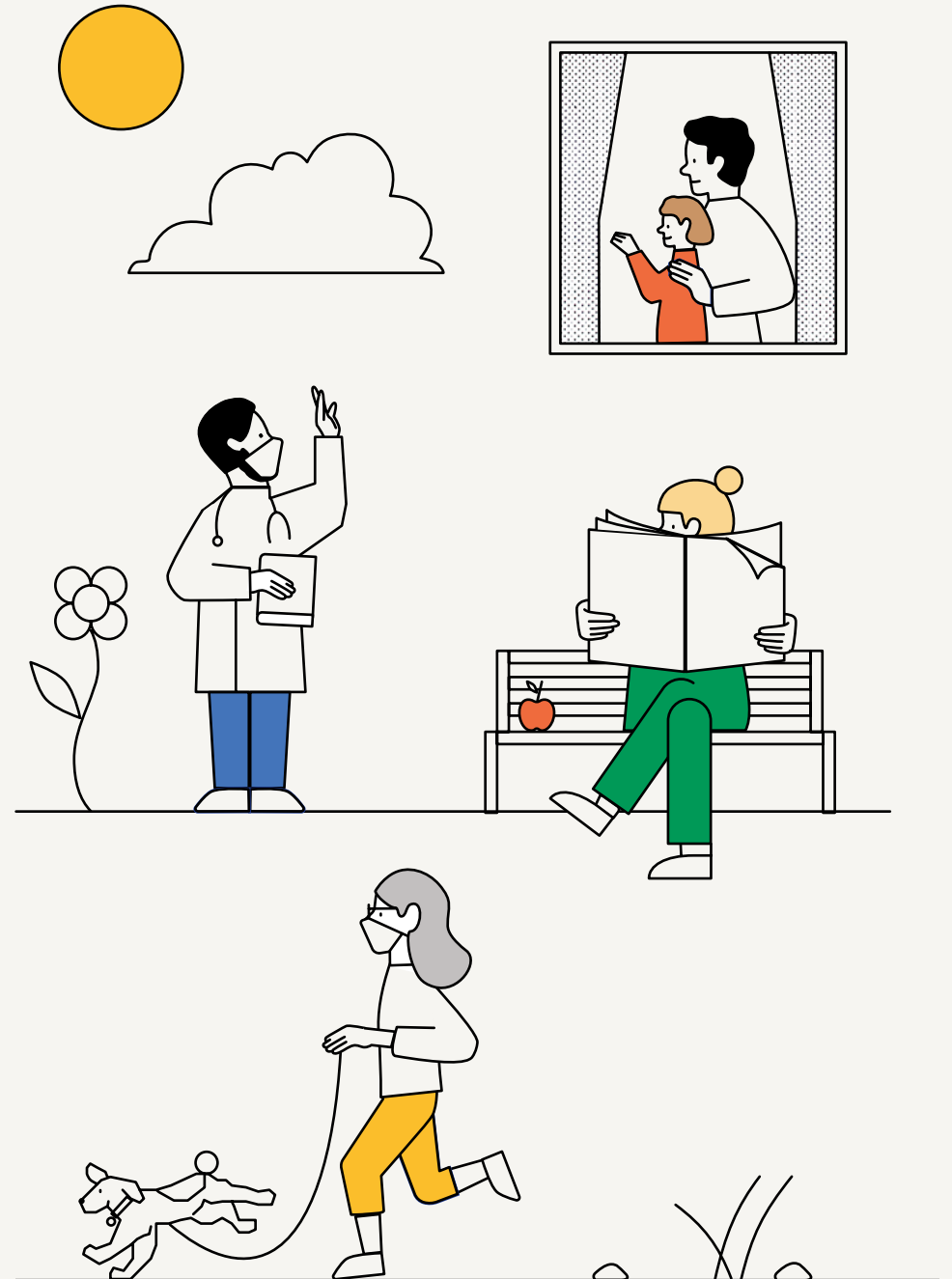
Els habitatges de Ciutat Vella i Nou Barris són els que tenen menys metres quadrats per persona.

Ha augmentat el nombre de persones que té dificultats per pagar la llum, l'aigua o el gas. És el que es coneix com a pobresa energètica.

No es veu cap tipus de vegetació des d'un 13,8% dels habitatges de la ciutat.

L'entorn social i econòmic durant la COVID-19

El treball

La COVID-19 ha tingut un gran impacte en el mercat de treball de la ciutat. Ha augmentat l'atur, l'atur de llarga durada (de més de 12 mesos) i també el nombre de persones aturades que no cobren cap prestació econòmica.

Més de 300.000 persones treballadores han patit un expedient de regulació d'ocupació (ERO), la majoria per suspensió de contracte. Els sectors més afectats han estat l'hostaleria, el comerç i les activitats artístiques i d'oci.

L'habitatge

La pandèmia ha augmentat les dificultats per pagar les despeses de l'habitatge. Aquest esforç i la inseguretat que genera afecten la salut física i emocional de les persones i creen desigualtats en salut.

Les persones que viuen de lloguer, les persones amb menys ingressos i les nascudes a l'estranger destinen un 40% dels seus ingressos a pagar les despeses de l'habitatge.

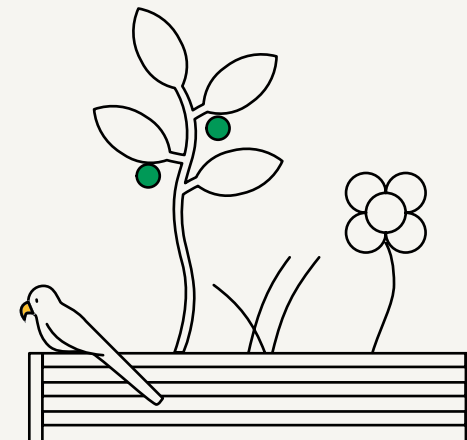
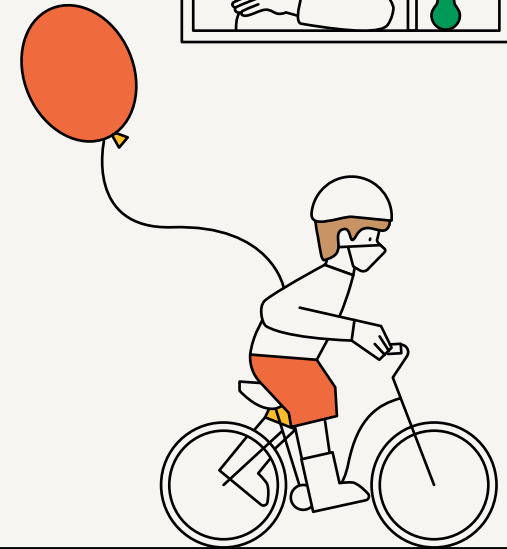
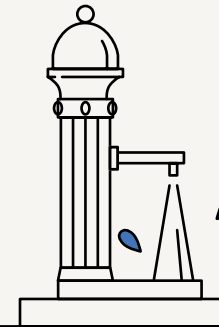
Tot i la situació de pandèmia, al 2020 hi ha hagut 1.028 desnonaments a Barcelona, la meitat que a l'any anterior. Una gran part a Nou Barris, Sants-Montjuïc i Ciutat Vella.

El nombre de persones sense llar continua creixent, i també augmenta el nombre de persones allotjades en espais municipals.

Les dades del primer semestre de 2021 mostren una marcada milloria dels indicadors

Quin és l'estat de salut de la població?

Les malalties cròniques

Durant la pandèmia s'han diagnosticat menys casos de malalties cròniques.

Més de la meitat de la població de Barcelona té algun tipus de malaltia crònica:

En els homes, les malalties cròniques més freqüents són la rinitis o l'asma, seguides dels trastorns d'ansietat i angoixa i les malalties relacionades amb els aparells endocrí i circulatori.

En les dones, destaquen les malalties relacionades amb problemes psicològics.

Més de 124.000 homes i 154.000 dones tenen una història clínica activa de malaltia cardiovascular.

Durant el 2020 també s'han diagnosticat menys casos de càncer i s'han iniciat menys tractaments en les persones amb càncer.

La salut mental

La mala salut mental ha augmentat, sobretot en les dones de 15 a 44 anys.

Les classes socials menys avantatjades presenten pitjor salut mental que les més avantatjades. Les dones de classes socials desfavorides són les que tenen més malestar mental

Tal i com passa amb la resta de malalties, al 2020 s'han diagnosticat menys casos nous de trastorns d'ansietat, angoixa i depressió.

Els trastorns de salut mental relacionats amb el treball s'han reduït molt. Entre els principals factors, aquest any cal destacar la inestabilitat laboral i els canvis no desitjats, a més de la falta de suport dels superiors i les fortes exigències psicològiques.

L'obesitat és el principal factor de risc a Barcelona fins als 44 anys i la HTA a partir dels 65 anys.

El consum de drogues

L'any 2020 s'ha reduït el nombre de persones que han iniciat tractament en els Centres d'Atenció i Seguiment de les drogodependències (CAS).

L'alcohol continua sent la primera causa dels tractaments iniciats per consum de drogues, seguit de la cocaïna. Destaca que 1 de cada 4 persones que inicien tractament per consum de drogues són dones.

S'han recollit menys xeringues al carrer que l'any anterior. Aquesta davallada s'explica per diversos motius: les operacions policials, el treball educatiu dels equips, la coordinació amb diferents serveis comunitaris, els nous pisos de venda i consum i el nou centre residencial d'acollida temporal per a persones sense llar amb addiccions.

La violència de gènere

El nombre de denúncies per violència masclista varia al llarg del 2020 segons el període de l'any: els mesos abans de l'estat d'alarma hi va haver més denúncies que el mateix període del 2019. En canvi, durant el confinament (març, abril i maig), les denúncies es van reduir i durant el desconfinament, van tornar a augmentar.

Les trucades a la línia d'atenció contra la violència masclista augmenten de manera clara a partir del moment que es decreta l'estat d'alarma. La majoria d'agressors són homes coneguts de les víctimes.

L'Hospital Clínic de Barcelona, centre de referència en l'atenció de violència sexual a la ciutat, ha atès 260 casos d'agressions sexuals a Urgències, de gener a octubre de 2020. Aquesta dada és inferior a la de l'any anterior a conseqüència de la pandèmia i les restriccions en les relacions socials.

La salut sexual i reproductiva

Al 2020 han nascut 12.134 nadons a Barcelona, 1.000 menys que l'any 2018.

Els embarassos i els naixements ja experimentaven una tendència a la baixa des del 2010, i la pandèmia ho ha accentuat.

El nombre d'avortaments del 2020 és dels més baixos dels darrers 15 anys.

Els embarassos i naixements en noies de 15 a 19 anys continuen baixant.

Salut sexual: Infeccions de Transmissió Sexual (ITS)

Les infeccions de transmissió sexual (ITS) L'any 2020, no s'ha observat la tendència creixent dels últims anys. Les ITS, com la gonocòccia, la sífilis infecciosa i el limfogranuloma veneri, afecten sobretot homes que tenen relacions sexuals amb homes. En canvi, la clamídia afecta per igual homes i dones.

Es confirma la importància del diagnòstic precoç.

VIH i SIDA a Barcelona

Continuen disminuint els casos de VIH i de sida. La majoria de casos són homes joves d'origen estranger amb relacions homosexuals.

Els districtes amb les taxes més altes són Ciutat Vella i l'Eixample. Una part d'aquest descens es podria explicar pel tancament durant el confinament del programa de proves ràpides de VIH, sífilis i hepatitis C.

La salut laboral

Les lesions per accident de treball amb baixa s'han reduït a una tercera part durant el 2020 i les malalties professionals s'han reduït a la meitat.

La majoria de lesions greus i mortals són causades per accidents durant la jornada.

Les malalties més freqüents relacionades amb el treball continuen sent els trastorns mentals i del comportament.

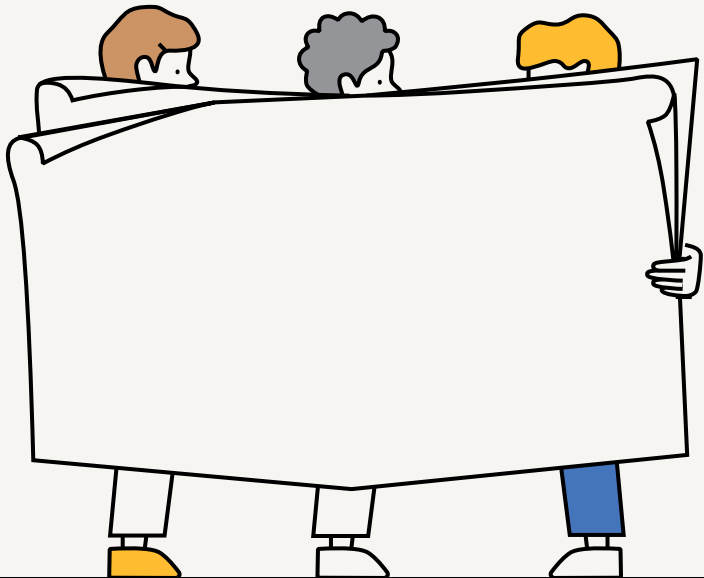
La mortalitat

L'any 2020 han mort 18.968 persones residents a Barcelona: 8.863 homes i 10.105 dones.

Comparat amb els dos anys anteriors, ha augmentat la taxa de mortalitat, és a dir, el nombre de defuncions per 100.000 habitants.

En general, els districtes amb un nivell socioeconòmic més desafavorit tenen taxes més altes de mortalitat.

Algunes dades destacades

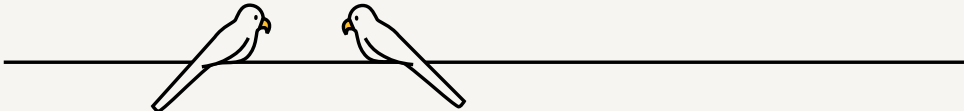
Els principals aspectes que ajuden a entendre què ha suposat la pandèmia a la ciutat.

- Entre febrer de 2020 i setembre de 2021 hi ha hagut 5 onades de la malaltia amb 203.112 casos positius.
- La primera onada va ser la més greu i va afectar sobretot persones grans.
- Durant aquest període de temps, han mort 5.426 persones més de les que s'esperaven tenint en compte les últimes estadístiques.
- Només 9 de cada 100 persones infectades han necessitat hospitalització.
- L'epidèmia i el confinament han afectat més les persones de nivell social i econòmic més desfavorit.
- La comunicació durant la pandèmia ha estat molt important donada la incertesa de la situació.
- La qualitat de l'aire ha millorat i el soroll s'ha reduït, a causa de les restriccions, i tenint un efecte positiu sobre la salut. El repte actual és millorar la qualitat ambiental de la ciutat mitjançant polítiques públiques i canvis socials.

- Més de 300.000 persones treballadores s'han vist afectades per un expedient de regulació d'ocupació, sobretot en l'hostaleria i el comerç.
- L'any 2020 s'han diagnosticat menys malalties cròniques, menys càncers i menys casos d'ansietat i depressió.
- Ha augmentat la mala salut mental de persones adultes i adolescents, especialment dones.
- Al 2020 han mort 18.968 persones residents a Barcelona: 8.863 homes i 10.105 dones.

AQUEST DOCUMENT ES POT CONSULTAR:
WWW.ASPB.CAT/DOCS/INFORMESALUT2020

PER A MÉS INFORMACIÓ:
AGÈNCIA DE SALUT PÚBLICA DE BARCELONA
WWW.ASPB.CAT

C S B Consorci Sanitari
de Barcelona

 **Agència
de Salut Pública**